

Nr 99.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1928 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av egendomen Gustafshög till bränsledepå för flottans station i Stockholm.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 9 mars 1928 dagtecknad proposition (nr 156), vilken till förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen medgiva, att för inköp av lägenheterna Gustafshög nr 1, 2, 3 och 4 under hemmanet Sickla nr 1 i Nacka socken av Stockholms län må tagas i anspråk ett belopp av 1,160,000 kronor av å förrådstitlarna för stenkol samt motor- och pannbrännolja besparade medel.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 oktober 1927 har marinförvaltningen, sedan ämbetsverket genom brev den 23 september 1926 anbefallts att inkomma med utredning och förslag angående frågan om upplagsplats för kol och olja vid flottans station i Stockholm, anfört, bl. a., följande.

Frågan om upprättande av en marinens egen koldepå i Stockholm hade länge varit föremål för utredning. Huvudsakliga anledningen till att den icke blivit löst torde hava varit, att den kombinerats med frågan om förflyttning av flottans station i Stockholm till annan plats i Stockholms skärgård, vilken fråga ju icke ännu fått sin lösning.

I stället för hållande av egen depå för erforderligt kolförråd i Stockholm hade det därför varit nödvändigt att förhyra kolupplagsplatser. Sedan länge tillbaka förhyrde marinförvaltningen med Kungl. Maj:ts medgivande dels av firman G. & L. Beijer egendomen Gustafshög för 40,000 kronor per år, dels av aktiebolaget Kol & Koks koltomt vid Värtan för 24,640 kronor per år. Nuvarande hyresavtal gällde till den 1 oktober 1928.

Riksdagens revisorer hade år 1926 uttalat, att då frågan om ordnandet av upplagsplats för kol för flottans station i Stockholm numera vore under utredning, revisorerna ansett sig icke böra i annan mån ingå på berörda fråga, än att revisorerna velat som sin mening framhålla, att detta spörsmål torde böra vinna sin lösning snarast möjligt i syfte att de avsevärda hyresavgifter, som staten för närvarande hade att för ändamålet utgiva, skulle kunna bortfalla.

Enligt verkställda utredningar skulle kostnaderna för anläggande av en koldepå belöpa sig till:

å Fjäderholmarna med stenkaj	kronor	3,166,000:—
» » » träkaj	»	2,270,000:—
i Djurgårdsstaden	»	1,100,000:—
å Beckholmen	»	1,549,000:—

Marinförvaltningen ville härvid särskilt framhålla, att siffrorna endast avsåge kostnaden för anläggning men icke för markområdet, då marken redan tillhörde kronan.

Ämbetsverket ansåge, huvudsakligen ur kostnadssynpunkt, att anläggande av koldepå å någon av här angivna platser icke lämpligen borde ifrågakomma. Vid sådant förhållande återstode endast att antingen fortfarande förhyra kolupplagsplatser eller ock förvärva annat område.

Ämbetsverket hade i syfte att med äganderätt förvärva lämpligt område inlett underhandlingar med firman G. & L. Beijer i Stockholm om inköp av den firman tillhöriga, såsom förut nämnts, av marinförvaltningen för närvarande förhyrda egendomen Gustafshög, belägen i Nacka socken invid Saltsjön.

Efter underhandlingarnas slut hade firman Beijer i skrivelse till marinförvaltningen erbjudit ämbetsverket att få inköpa egendomen till ett pris av 1,160,000 kronor.

Firmans erbjudande hade gjorts under förutsättning av att ifrågavarande köp fastställdes före den 1 maj 1928. Skulle denna förutsättning icke inträffa, vore försäljningsanbudet från firmans sida förfallet, och firman vore då icke heller villig att mot förutvarande hyra ytterligare förlänga hyreskontraktet.

Marinförvaltningen ansåge, att inköp av Gustafshög vore den lämpligaste lösningen av frågan om anordnande av kol- och oljedepåer vid Stockholms station. Ämbetsverket ville därvid särskilt framhålla, att i priset inginge såväl värdet av kolanläggningen som av tomten, i motsats till vad fallet vore vid kolupplagsplatserna å Fjäderholmarna, Beckholmen och i Djurgårdstaden, ävensom att å sistnämnda båda ställen plats ej funnes för blivande oljedepå.

Marinförvaltningen hemställde om bemyndigande att för ett pris av 1,160,000 kronor inköpa ifrågavarande område, bestående av lägenheterna Gustafshög nr 1, 2, 3 och 4 under hemmanet Sickla nr 1 i Nacka socken, samt att få bestrida köpesumman därför med å förrådstitlarna för stenkol samt motor- och pannbrännolja besparade medel.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har frågan om ordnandet av en bränsleupplagsplats för flottans station i Stockholm sedan länge varit föremål för myndigheternas uppmärksamhet. Storleken av de kostnader, som förhyrandet av erforderliga upplagsplatser under en följd av år medfört, har tydligt ådagalagt, att de nu rådande förhållandena på ifrågavarande område icke äro tillfredsställande. Detta har, såsom marinförvaltningen erinrat, även understrukits av riksdagens år 1926 församlade revisorer, som i sin berättelse över den av dem verkställda granskningen av statsverkets förvaltning m. m. för tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 framhållit, att spörsmålet om ordnandet av upplagsplats för kol för flottans station i Stockholm enligt deras mening borde vinna sin lösning snarast möjligt.

Den nuvarande anordningen med förhyrning av upplagsplatser medför icke blott dryga kostnader i form av hyresavgifter; då, enligt vad marinförvaltningen meddelat, förhyrning kunnat ske allenast för ett år i sänder, hava härigenom även svårigheter uppstått för marinens myndigheter att på ett ändamålsenligt sätt ordna kolinköp och lagring av inköpta kolpartier.

Under sådana förhållanden synes den enda rationella lösningen av förevarande fråga vara den, att för upplagsplats disponeras ett kronan tillhörigt

område. Härvid har i första hand undersökts, huruvida för ändamålet lämpligen kunde utnyttjas någon av de i kronans ägo redan befintliga tomter. Enligt vad den i ärendet verkställda utredningen giver vid handen, skulle emellertid en dylik anordning ur ekonomisk synpunkt ställa sig ogynnsammare än ett inköp av den förut omförmälda, i enskild ägo varande egendomen Gustafshög, vilken för närvarande förhyres såsom bränsleupplagsplats för flottans räkning. Till förmån för ett inköp av Gustafshög talar vidare den omständigheten, att nämnda fastighet väl lämpar sig såsom upplagsplats icke blott för kol utan även för brännolja, vilket vid denna frågas avgörande måste tillmätas stor betydelse, enär flottans behov av brännolja under de närmaste åren kommer att starkt ökas till följd därav, att allt flera av de i flottan ingående fartygen bliva oljeeldade. Med hänsyn härtill och då jag icke har något att erinra mot det för egendomen begärda priset, 1,160,000 kronor, anser jag mig böra förorda marinförvaltningens förslag om inköp av densamma.

Med anledning av marinförvaltningens hemställan, att för köpesummans gäldande måtte få tagas i anspråk besparade medel å förrådstitlarna för stenkol samt motor- och pannbrännolja, får jag nämna, att, enligt vad jag under hand från marinförvaltningen inhämtat, kapitalbehållningen å dessa titlar för närvarande uppgår till 5,940,000 kronor. Härav beräknas ett belopp av 4,600,000 kronor vara erforderligt såsom förlagskapital för hållande av fullt fredsförråd av kol och brännolja. Den därutöver förefintliga behållningen, 1,340,000 kronor, är sålunda fullt tillräcklig för den föreslagna köpskillningens gäldande. Jag anser mig därför kunna biträda marinförvaltningens förslag även i detta hänseende.»

Egendomen Gustafshög, å vilken utskottet avlagt besök, har år 1922 bevillningstaxerats till 267,700 kronor, vilken taxering vid nu pågående fastighetstaxering jämnats till 268,000 kronor, varav 113,000 kronor avse markvärdet och 155,000 kronor värdet av byggnader och kajer. Vid en av byggmästaren N. P. Althin i juni 1927 verkställd värdering har egendomen jämte därå uppförda byggnader åsatts följande värden:

*Utskottets
yttrande.*

Jämnare mark och planerat område 12,000 kvm. å kr.

60: —	kronor	720,000: —
Kuperade och bergiga området 15,000 kvm. å kr. 10: —	»	150,000: —
Kajbyggnaden	»	190,000: —
Kolskjul, materialbod, tvättstuga och skyddsplank	»	75,000: —
Villabyggnaden	»	25,000: —

Summa kronor 1,160,000: —

Utskottet har icke kunnat undgå att finna, att det begärda priset för Gustafshög, vilket pris grundar sig på och ansluter sig till nämnda värdering, måste anses allt för högt och icke är för kronan antagbart.

Beträffande den verkställda utredningen har utskottet måst finna den behandling, marinförvaltningen underkastat ifrågavarande ärende, vara i hög grad anmärkningsvärd. Ämbetsverket har sålunda, såvitt av handlingarna i ärendet framgår, icke ens ansett nödvändigt att införskaffa anbud från

ägarna av andra lämpliga strandområden vid segelleden Stockholm—Vaxholm, varvid jämförelse kunnat göras med det för Gustafshög erbjudna priset. Enligt vad som kommit till utskottets kännedom, finnas nämligen åtskilliga andra områden vid ifrågavarande segelled, belägna i närheten av Gustafshög, vilka lämpa sig till kolupplagsplatser, och som äro till salu för betydligt lägre markkostnad, än som ovan nämnda värdering utvisar. Härtill kommer, att, enligt vad utskottet inhämtat, tillgång till elektrisk kraft finnes vid ifrågavarande områden, något som icke är förhållandet i fråga om Gustafshög.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, upphör kronans kontrakt om arrendering av Gustafshög med ingången av oktober månad 1928. Ehuru det hade varit önskvärt, att spørsmålet om ordnandet av lämplig kolupplagsplats för flottan nu kunnat finna sin lösning, har utskottet icke med den utredning, som här framlagts, ansett sig kunna fatta ståndpunkt i ärendet. Oöverkomliga svårigheter torde emellertid ej behöva möta att under någon tid provisoriskt ordna frågan om kolupplag för flottan, även om det icke prövas ändamålsenligt att ytterligare någon tid arrendera Gustafshög.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 27 april 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. G. Waller*, *C. A. Carlsson* i Gävle, *E. A. Hallin*, *J. B. Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson* och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *A. Wilklund*, *C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg och *B. F:son Holmgren*.

Reservation

av herr *Holmgren*, vilken ansett att utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Egendomen Gustafshög — — — — 1,160,000:—

Utskottet — — — antagbart.

Beträffande — — — den behandling ifrågavarande ärende underkastats vara i hög grad anmärkningsvärd — — — i fråga om Gustafshög.

Såsom av — — — arrendera Gustafshög.»